

Symbiose: Richtlijn en wettelijk kader

1: Richtlijn Symbiose (artikel 24 WEC en artikelen 12 en 13 Onderwijskundig besluit WEC)¹

Onder voorwaarden (artikel 12 en 13 Onderwijskundig besluit WEC) kunnen leerlingen van een school voor speciaal (voortgezet) onderwijs een deel van het onderwijs in het regulier onderwijs volgen en sinds 1 augustus 2013 ook op een andere school voor so of vso (symbiose, obv artikel 24 WEC)².

Oorspronkelijke regeling

Symbiose is oorspronkelijk bedoeld om het voor scholen voor voortgezet speciaal onderwijs mogelijk te maken dat een deel van het schoolwerkplan werd uitgevoerd door een school voor lager beroepsonderwijs. Dit is al in de interim wet speciaal onderwijs zo geregeld ³. De reden was dat vso-scholen in veel gevallen onvoldoende in staat waren om vakonderwijs aan te bieden, zeker niet in meerdere richtingen. Hiervoor ontbraken veelal de voorzieningen en gespecialiseerde onderwijskrachten. Het onderwijs dat de school zelf niet kon bieden kon op die manier toch worden aangeboden in samenwerking met een reguliere school voor lager beroepsonderwijs.

Huidige regeling

Ook nu nog kunnen leerlingen in het kader van symbiose voor een deel van de tijd onderwijs volgen op een andere school. De eventuele kosten die hier aan zijn verbonden voor de andere school dienen door de (v)so-school te worden vergoed uit de bekostiging die het (v)so voor deze leerling ontvangt. Hierover maken beide partijen afspraken.

De huidige regeling is breder dan de oorspronkelijke en biedt zowel scholen voor voortgezet speciaal onderwijs als scholen voor speciaal onderwijs ruimte om te kiezen voor symbiose met andere scholen voor regulier onderwijs dan het voortgezet onderwijs, namelijk met het (speciaal) basisonderwijs of met een instelling voor educatie en beroepsonderwijs en sinds 1 augustus ook voor symbiose met scholen voor (v)so. Hierdoor kan de school voor (voortgezet) speciaal onderwijs voor meer leerlingen een passend aanbod samenstellen. Het

---

¹ Gepubliceerd in E-nieuws speciaal onderwijs maart 2011: 29 maart 2011 <http://tinyurl.com/c38gffa>.

Zie Stb. 2012, 631. Als gevolg van de wijziging van de WEC in verband met de kwaliteit van het (v)so (Stb. 2012, 545).³ Memorie van toelichting bij de interim wet op het speciaal onderwijs (Tweede Kamer, zitting 1980 - 1981, 16811, nrs.3-4), pagina4: 'Er wordt voorzien in de mogelijkheid dat een school voor speciaal onderwijs een deel van haar schoolwerkplan doet uitvoeren door een school voor lager beroepsonderwijs. Hier wordt bedoeld op deze symbioseregeling.'

³ Memorie van toelichting bij de interim wet op het speciaal onderwijs (Tweede Kamer, zitting 1980 - 1981, 16811, nrs.3-4), pagina4: 'Er wordt voorzien in de mogelijkheid dat een school voor speciaal onderwijs een deel van haar schoolwerkplan doet uitvoeren door een school voor lager beroepsonderwijs. Hier wordt bedoeld op deze symbioseregeling.'

uitgangspunt dat het steeds gaat om een deel van het onderwijs is echter niet verlaten. Volledig onderwijs op een andere school is derhalve geen symbiose.⁴ Wanneer het wenselijk is dat een leerling een volledig onderwijsprogramma volgt op een andere school, kunnen ouders ervoor kiezen hun geïndiceerde kind op een reguliere school onderwijs te laten volgen en daarvoor extra middelen uit de leerling gebonden financiering in te zetten.

Zo blijft de leerling niet verstoken van de noodzakelijke specialistische hulp. De leerling dient dan wel ingeschreven te zijn op de school die hij/zij bezoekt en niet op de school die de ambulante begeleiding verzorgt.

Maximum aantal uren op de school voor regulier onderwijs

De grens voor een acceptabele bepaling van de omvang van een minimum verblijf op de school waar de leerling is ingeschreven, kan worden bepaald door in het aanbod van de school een onderscheid te maken tussen een kerncurriculum en een differentieel curriculum. In het kerncurriculum neemt de school waar de leerlingen zijn ingeschreven een aanbod op dat voor alle kinderen onmisbaar lijkt voor verdere ontwikkeling naar eventuele vervolgonderwijs of beroepen dat behoort tot de gewenste brede vorming die van een school voor speciaal onderwijs redelijkerwijs mag worden verwacht. In het differentieel curriculum, dat in de vorm van symbiose wordt aangeboden, kan de school onderwerpen opnemen die stoelen op de voorkeuren en behoeften van de leerlingen in relatie tot hun ontwikkelingsperspectief of hun (toekomst)mogelijkheden. De inspectie gaat ervan uit dat het in het kader van de symbioseregeling het differentieel curriculum per schoolweek ten hoogste 60 procent bedraagt van het aantal uren waarin de school gemiddeld per week onderwijs verzorgt.

Symbiose-overeenkomst

In art. 12 van het Onderwijskundig besluit WEC, staan de voorwaarden beschreven waaraan de symbiose-overeenkomst moet voldoen. Deze gelden ook voor het geval dat sprake is van symbiose tussen twee scholen van hetzelfde bevoegd gezag.

Vavo-examen vso leerlingen

Met de wijziging van de WEC als gevolg van de invoering van de Wet kwaliteit (v)so is het ook mogelijk dat leerlingen van een vso-school examen kunnen doen via het vavo (zie art. 14b van de WEC). Een voorwaarde daarvoor is wel, zo regelt deze bepaling in de WEC, dat er voor wat betreft het onderwijs aan de leerling sprake is van symbiose tussen de vso-school en de web-instelling, oftewel dat een deel van het vso-schoolplan wordt uitgevoerd door de web-instelling. Op grond van het nieuwe artikel 13 van het Onderwijskundige besluit WEC geldt een leeftijdsgrens van 16 jaar. Voor vso-leerlingen van 18 jaar en ouder geldt dat zij slechts examen via het vavo mogen doen als daarnaast ook is voldaan aan de bepaling dat de leerling ononderbroken ingeschreven is geweest in het voortgezet speciaal onderwijs.

---

⁴ In de brochure 'Passende Kwalificaties, Eerste tussenrapportage van de werkgroepen Projectgroep Passende Kwalificaties SLO' van november 2009 omschrijft de SLO het symbiose model als volgt: 'De lessen in de beroepsvoorbereidende vakken worden op de vo-school of op het ROC gegeven door een bevoegd docent van die instelling.'

2: Wettelijk kader symbiose

(art. 24. van de WEC)

Een symbiose-overeenkomst vindt haar wettelijke basis in artikel 24 van de WEC en art. 12 van het onderwijskundig besluit. Ook art. 14b en art. 47 WEC (eindexamen) zijn van belang.

Artikel 24. van de WEC luidt:

1. Een deel van een schoolplan kan voor zover het betrekking heeft op speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in artikel 14, eerste lid, onderdelen b en c, en artikel 14a, eerste lid, onderdeel a, worden uitgevoerd door een andere school, een basisschool, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor voortgezet onderwijs of een instelling voor educatie en beroepsonderwijs.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven omtrent de uitvoering van het eerste lid alsmede omtrent de aard en de eisen aan de voorzieningen, bedoeld in het eerste lid. (zie onderwijskundig besluit WEC art 11,12 en 13).

Artikel 14b. Vavo-examen onderwijs als bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a

1. Het bevoegd gezag kan leerlingen voor wie, in het kader van het onderwijs, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, onderdeel a, een deel van het schoolplan op grond van artikel 24 wordt uitgevoerd aan een regionaal opleidingscentrum als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs, in verbinding met een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs als bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onder a, van die wet, in de gelegenheid stellen deel te nemen aan een examen van een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs van het betreffende regionaal opleidingscentrum.
2. Toepassing van het eerste lid berust op een overeenkomst, gesloten tussen het bevoegd gezag van de school en het bevoegd gezag van een regionaal opleidingscentrum als bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs. De overeenkomst omvat in elk geval welke begeleiding door de school aan de leerlingen wordt verzorgd ten behoeve van de deelname aan de examens.
3. Bij algemene maatregel van bestuur wordt nader geregeld voor welke leerlingen en onder welke voorwaarden het eerste lid toepassing kan vinden

Artikel 12. van het Onderwijskundig besluit (Symbiose-overeenkomst)

1. Voor symbiose is vereist dat tussen het bevoegd gezag van een school en het bevoegd gezag van een andere school, een basisschool, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor voortgezet onderwijs of een instelling voor educatie en beroepsonderwijs een schriftelijke overeenkomst inzake de uitvoering daarvan wordt gesloten.
2. De overeenkomst bedoeld in het eerste lid bevat in elk geval:
  - a. de termijn waarvoor de overeenkomst is aangegaan;
  - b. de vakken waarin de leerling, dan wel de leerlingen van de school onderwijs zullen ontvangen op de andere school, de basisschool, de speciale school voor basisonderwijs, de school voor voortgezet onderwijs of de instelling voor educatie en beroepsonderwijs;
  - c. het aantal lessen per week dat per vak als bedoeld in onderdeel b, ten minste zal kunnen worden geboden;

d. de afspraken welke worden gemaakt inzake de aanwezigheid bij de lessen van een leraar van de school;

e. of en zo ja, welk bedrag voor door de leerling, dan wel de leerlingen van de school verbruikte materialen jaarlijks aan het bevoegd gezag van de andere school, de basisschool, de speciale school voor basisonderwijs, de school voor voortgezet onderwijs of de instelling voor educatie en beroepsonderwijs zal worden betaald;

f. of en zo ja, welk bedrag voor het gebruik van de lokalen van de andere school, de basisschool, de speciale school voor basisonderwijs, de school voor voortgezet onderwijs of de instelling voor educatie en beroepsonderwijs jaarlijks aan het bevoegd gezag van die school of inrichting zal worden betaald.

3. Voor symbiose binnen hetzelfde bevoegd gezag is vereist dat het bevoegd gezag inzake de uitvoering daarvan de onderwerpen, bedoeld in het tweede lid, op overeenkomstige wijze regelt, met het oog op een termijn van ten minste twee aaneengesloten schooljaren.

Artikel 13. Vavo-examen vso-leerlingen

Het bevoegd gezag kan, in het kader van artikel 14b van de wet, leerlingen van 16 jaar en ouder in de gelegenheid stellen deel te nemen aan een examen van een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs. Wat betreft leerlingen van 18 jaar en ouder, kan de eerste volzin enkel worden toegepast voor leerlingen die ononderbroken in het voortgezet speciaal onderwijs ingeschreven zijn geweest.
